

Asheim åpner nye horisonter

Arnfinn Bø-Rygg

Nils Henrik Asheim: *Transkripsjoner av Geirr Tveitts «Hundrad Hardingtonar» og Griegs «Ballade». Konserthuset, fredagkveld.*

ANMELDELSE: Med Geirr Tveitts folketoner åpnet Asheim nye horisonter. Men Grieg ble en skuffelse.

Gjennom mange årtier var det å omskrive komposisjoner for et annet instrument enn det opprinnelige ganske vanlig. Det gjaldt særlig omskrivninger til klaver og til orgel. Ofte var dette virtuose nummer for de store pianister og organister som gjerne også hadde transkribert stykkene. Men med Asheim er det både en komponist og en organist som har gjort transkripsjonene, en som ikke bare kjenner verkene fra den utøvende side, men også fra produksjonssiden.

Det begynte med at vi fikk høre et lite klipp fra Geirr Tveitts opptreden i NRK fjernsynet fra 1971. Han sier noen ord om «Songjen i Fossaduren» som han så synger. Det ledet over til det første stykket i «Hundrad Hardingtonar» som Asheim hadde valgt ut. Til alle 13 stykkene fra denne syklusen, som er skrevet både for klaver og som suiter for orkester, var det satt visuelle animasjoner til, av Goedele Teirlinck og Simon Kjær. Det var virkningsfullt og hverken illustrerte musikken eller minsket lydbildet; farger, lys og abstrakte former var uttrykk i sin egen rett, med fargefelter til høyre og venstre for orgelet og orgelpipene som levende lys.

Asheims transkripsjon av Tveitt var det man kan kalle en underliggjøring, en *Verfremdung* i Brechts forstand, av originalene. Vi hørte altså stykkene annerledes, på nytt, men med de rike klangfargene som fins hos Tveitt, ivaretatt. Vi merket oss for eksempel den barbarisk stampende «Friarføter» og det voldsomme klangvolumet i siste stykke, «Hardingøl».

Før vi fikk Griegs Ballade, som helt riktig var uten visuell animasjon, hørte vi i et opptak fra 1903 Grieg selv spille sin «Efterklang». Det vil si, *hørte* gjorde vi nesten ikke; det var en klang så fjern at den kunne være lysår unna. Virkningsfullt var imidlertid den tillagte etterklang som ledet over til balladen. Men når unntas folketonen som innleder og avslutter dette stykket, samt det voluminøse som tårner seg opp mot slutten, så ble transkripsjonen av Griegs Ballade en forventet skuffelse. Over lange strekk var det kjedelig, ja det etterlot oss lyttere ganske likegyldige. Etter mitt skjønn krever Griegs verk ikke bare en transkripsjon, men en transformasjon. Eller: Det egner seg best som original, for klaver.